

KS SNB Správa StB P l z e ň
2. odbor, 4. oddělení
Č.j. OS-00 954/6 4-68

Dne 27. prosince 1968.

KS-SNB-správa Státní bezpečnosti P L Z E Ň	
Došlo	17. 1. 1969
Č.j.:	06-00954/01-16-68
Přílohy:	.....

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~
Výtisk č.: 2

Z P R Á V A .

o činnosti S - StB Plzeň za rok 1968 po linii 4. oddělení II. odboru.

K bodu 3./

K 1.1.1969 je emigrace v rámci Západočeského kraje prokázána u .....⁹⁹⁰ 1
dospělých osob a .....²⁴⁹ dětí.

Ve srovnání s uplynulým rokem, kdy k témuž datu byl stav dospělých osob .....²²⁷
a .....⁴⁷ dětí, které se bez povolení zdržovaly v zahraničí, je v letošním roce neú-
měrně vyšší.

Vezmeme-li v úvahu stav emigrace do 21.8.1968, kdy činil .....⁷² dospělých osob
a .....¹³ dětí s porovnáním s uplynulým rokem, kde k témuž datu bylo vykázáno .....⁷⁸
dospělých osob a .....¹⁵ dětí, je zřejmé, že emigrace narostla do současných rozměrů
především tedy po 21.8.1968.

Motivací emigrace spočívá u drtivé většiny osob v tom, že do zahraničí odcházejí
v přesvědčení, že zde najdou lepší existenční podmínky a uplatnění než-li měly v ČSSR.
Svědčí o tom i nárůst emigrace po 21.8.1968, kdy celá řada osob nabyla přesvědčení, že
v důsledku srpnových událostí dojde u nás ke změně politických poměrů a že se v dohledné
době nezlepší ani životní podmínky, včetně životní úrovně. V ojedinělých případech, zejmé-
na u osob, které emigrovaly těsně po 21.8.1968 byla zde i obava z represálií za angažova-
nost v polednovém období. Větší počet osob, mimo hledání lepšího existenčního uplatnění
v zahraničí, řešilo odchodem do ciziny i své osobní problémy, jako neshody v manželství,
na pracovištích a pod. U další, ne zvláště početné skupiny jde pak o rozhodnutí motivované
povahou a charakterem osob se sklonem k dobrodružství. To jsou v podstatě mimo ojedinělých
specifických důvodů hlavní motivy emigrace.

Dle získaných poznatků se ukazuje, že větší počet osob, které nedovoleně zůstávají v zahraničí, není rozhodnuta v zahraničí zůstat natrvalo. Část je rozhodnuta v zahraničí zůstat do doby, než-li se u nás poměry vyjasní a druhá část, získat v zahraničí jistotu, finanční hotovost a vrátit se zoět. Mimo operativních cestou získaných poznatků svědčí o tom skutečnost, že větší počet osob si pobyt v zahraničí prodlužuje.

Ku dni 31.12.1968 byl pobyt prodloužen u 255 dospělých osob, včetně trvalého pobytu. Trvalý pobyt v zahraničí byl povolen 13 dospělým osobám.

Sociální rozvrstvení osob, které zneužily výjezdu k emigraci : 990

Manuelně pracující :	348
Adm. pracující :	160
Technici :	127
Inženýři :	25
Lékaři :	39
Zdravotní personál :	57
Školští pracovníci :	25
Kulturní pracovníci :	13
Studenti :	42
Důchodci :	19
V domácnosti :	67
Ostatní :	68

Sociální rozvrstvení osob, které si pobyt v zahraničí prodlužují : 253

Manuelně pracující :	49
Adm. pracující :	27 ✓
Technici :	29 ✓
Inženýři :	3 ✓
Lékaři :	15 ✓
Zdrav. personál :	7 ✓
Kulturní pracovníci :	6 ✓
Školští pracovníci :	8 ✓
Studenti :	50
Důchodci :	33 ✓
V domácnosti :	15 ✓
Ostatní :	11

253
1

Ku dni 1.1.1969 přetahuje pobyt v zahraničí celkem 688 dospělých osob a 79 dětí.

Sociální rozvrstvení těchto osob je následující :

Manuelně pracující :	.....	238	—
Adm. pracující :	.....	98	✓
Technici :	.....	84	✓
Inženýři :	.....	12	✓
Lékaři :	.....	21	✓
Zdrav. personál :	.....	28	✓
Kulturní pracovníci :	.....	7	✓
Školští pracovníci :	.....	18	✓
Studenti :	.....	53	✓
Důchodci :	.....	48	✓
V domácnosti :	.....	49	✓
Ostatní :	.....	32	✓

Zde není zatím prokázáno, zda si budou pobyt v zahraničí legalizovat, případně se vrátí nebo zůstanou v zahraničí jako emigranti.

U kategorie osob, kde je úmysl v zahraničí emigrovat prokázán je zjištěno 8 nositelů státního tajemství. V roce 1967 emigrovali 4 nositelé státního tajemství.

V těchto prokázaných případech je také prováděno příslušné opatření po linii ochrany státního tajemství.

Zatím je zjištěno, že do zahraničí vyvezl jistý K r o u p a ^{zamilovaný proby, který poskytl mapy} topografické mapy ^o Jáchymovských dolů a při prováděných prověřkových opatřeních v souvislosti s prověřkou s útekem Ing. B r o ž e zaměstnance OP ŠKODA bylo zjištěno, že v tajných materiálech chybí dokument o 127 listech s přehledem o plánované výrobě, včetně výroby speciální ve všech závodech OP ŠKODA do roku 1980. Zda tento dokument byl vyvezen do zahraničí není prokázáno. Mimo emigrace v současné době evidovaných nositelů st. tajemství uprchlo do zahraničí více osob, které se st. tajemstvím přicházely do styku v dřívější době nebo nějakým způsobem měly k němu přístup. Jde zejména o osoby, které v nedávné době byly členy ozbrojených složek. Jsou mezi nimi ku př. i 3 býv. org. StB, tajemník ÚV-KSČ pro ideologii v K. Varech a další.

Rozsah utajovaných skutečností, které tyto osoby znaly a mají reálnou možnost je vy- zradit v zahraničí cizí moci je velmi široký a zasahuje ve skutečnosti všechny oblasti našeho společenského života. Že se tyto skutečnosti stávají předmětem zájmu nepřátelských

162
A01

- 4 -

zpravodajských služeb, svědčí vytěžení několika navrátilců, kteří shodně vypovídají, že k těmto skutečnostem, zejména ke skutečnostem týkající se vojenské oblasti byli v zahraničí podrobně vytěžováni. Skutečný přehled o tom, co se v zahraničí stalo nebo mohlo stát známým nepřátelským mocnostem nelze s ohledem na vysoký počet emigrace přesně ověřit.

V době od 1.1.1966 do 31.12.1968 je prokázána emigrace u 9 aktivních spolupracovníků a 60 archivovaných spolupracovníků součástí MV.

Z toho je 50 spol. S - StB Plzeň

19 spol. jiných součástí MV, včetně VKR a PS.

Z osob, které si pobyt v zahraničí prodlužují bylo zjištěno, že mezi nimi je 6 aktivních spolupracovníků a 12 spolupracovníků archivovaných.

Z tohoto počtu je 14 spol. S - StB Plzeň

4 spol. jiných součástí MV.

Kategorie osob, které si pobyt v zahraničí přetahují je v rozpracování a není zatím přesný přehled. Opatření budou provedena souběžně s prokázáním emigrace, případně legalizace pobytu v zahraničí.

Emigrace spolupracovníků jakož i prodloužení pobytu v zahraničí a to až jde o aktivní spol. nebo spolupracovníky archivované byla oddělením výjezdů signalizována útvarům, které posledně se spol. pracovaly s pokynem, provést veškerá opatření vyplývající s RMV č.14 a dalších směrnic týkajících se ochrany státního tajemství. Podotýkám, že s větším počtem z těchto spol. byla spolupráce ukončena již před rokem 1960 a v některých případech jsou skartovány i jejich materiály.

Po 21.8.1968 byl zaznamenán i značný nápor na státní hranici.

Ilegální cestou přes státní hranici Západočeského kraje v průběhu roku 1968 odešlo do zahraničí 59 osob. Zde nelze zaručit, že uvedené číslo bude přesné, jelikož přehled je získáván z nahodilých pramenů a zejména osoby, které nebyly těsně před útekem zaměstnány nám mohou dosud unikat. Rovněž je neobjasněno i 14 narušení st.hranic, kde není znám ani počet osob, které v těchto případech odešly.

Z tohoto počtu do 21.8.1968 uprchlo ilegální cestou 23 osob a po 21.8.1968 do konce roku byl zjištěn ilegální útek u 36 osob.

Za rok 1968 pro pokus o ilegální přechod hranic bylo zadrženo 67 osob, které mají trvalý pobyt v Západočeském kraji.

- 5 -

5	16	not
59	51	

Z toho bylo do 21.8.1968 ..... osob
a po 21. 8.1968 ..... osob

- kolonie 13
úky 34
andv 4.

Vykazovány jsou v tomto čísle pouze případy, kdy byl pokus o ilegální přechod hranic prokázán.

I zde se projevuje značný zvýšený počet osob, které opustily území ČSSR po 21.8.1968. I když je tato skupina uprchlíků podstatně nižší, než-li skupina uprchlíků, kteří odcházejí do zahraničí legální cestou, není bez zpravodajské zajímavosti a to především z toho důvodu, že dost značné procento těchto osob se vrací zpět do ČSSR, v zahraničí se stávají z valné části předmětem zájmu nepřátelských zpravodajských služeb a v mnohých případech by odpovídaly zejména svým charakterem předpokladu jejich využití nepřátelskými zpravodajskými službami.

Z poznatků, které byly získány vytěžováním našich občanů vracejících se ze zahraničí lze provést závěr, že naše emigrace se stává předmětem zájmu nepřátelských zpravodajských služeb a jejich vytěžováním získává celou řadu důležitých poznatků ze všech oblastí našeho společenského života.

Ku př. v roce 1968 se vrátilo ze zahraničí 26 osob. Z nichž na řádné doklady vycestovalo 11 osob. Námí až do současné doby bylo vytěženo 17 osob.

Ze 17 námí vytěžovaných osob byl styk s nepřátelskými zpravodajskými orgány zjištěn v 12 případech.

Z toho bylo :	5	vytěžováno zprav. službou NSR	
	9	4 " -	USA
	1	- " -	Anglie
	1	- " -	nezjištěná

Ve 4 případech bylo zjištěno, že provedli vytěženi 2 zpravodajské služby. U 1 osob USA a Anglie a ve ..... případech NSR a USA.

Nabídka ke spolupráci byla zjištěna ve 2 případech. Na základě odmítnutí vytěžované osoby však k verbovce nedošlo.

Z celkového počtu vytěžovaných osob rozvědkami v roce 1968 bylo po 21.8.1968 zjištěno vytěžování v 8 případech. Ve 3 těchto případech byl zjištěn současně zájem 2 zpravodajských služeb.

Z počtu 12 osob, které byly vytěžovány nepřátelskými zpravodajskými orgány odešly do zahraničí legální cestou 2 a ilegální cestou 10 osob. Z toho 2 osoby před r.1968.

V 10 případech byl styk se zpravodajskou službou uskutečněn v roce 1968 a ve 2 případech již v letech dřívějších. Styk u posledně jmenovaných případů dále nerozvádím.

Z vyhodnocení vytěžení jednotlivých osob je patrné, že zájem nepřátelských rozvědek je ve své podstatě shodný. Prvořadý zájem je upřen k otázkám vojenského charakteru a po 21.8.1968 byla se strany rozvědek v maximální míře zaměřena kromě poznatků k ČSLA rovněž k armádě SSSR dle naší území. Speciálně zájem byl upřen na dislokaci našich a sovětských jednotek, jejich výzbroj a techniku, početní stav jednotlivých našich jednotek, sklady PHM a podobně.

Jinak pak jednotlivě byly pokládány otázky ke speciálním problémům jako přísl. SNB, agentuře MV, osobám na určitých společenských postech, k otázkám týkajících se nálady obyvatelstva zejména s ohledem na příchod sovětských jednotek do ČSSR, dále v jednom případě otázky spojené s těžbou uranové rudy v prostoru Zadní Chodov. Podrobně jsou tyto otázky rozebírány dále ve zprávě u jednotlivých osob.

P u d o v á Krista z Karlových Varů :

Vycestovala legálně dne 6.1.1968 do západního Berlína na soukromou návštěvu a rozhodla se zde emigrovat. Vrátila se dne 25.2.1968 údajně na naléhání svého manžela.

Po příchodu do západního Berlína se přihlásila k pobytu v uprchlickém táboře ve čtvrti Marienfeld, který je pod americkou správou. Zde se na ni napojili pracovníci americké zpravodajské služby a vytěžovali ve své úřadovně na Krume Lanke. Byla zde vyslýchána po dobu 5ti dnů a 4 muži a s jednou ženou. Kromě výslechu k vlastní osobě, příbuzenstvu a pod. byla vytěžována ke svým známým a příbuzným, kteří hodlají z ČSSR uprchnout nebo jsou v ČSSR nespokojeni. Zde měla vypovědět veškeré podrobnosti, které k nim zná. Dále zájem uvedených pracovníků byl zaměřen na jména funkcionářů zájmových organizací, k cizincům léčícím se v Karlových Varech, k osobám ve svém zaměstnání. Dále byla dotazována co je jí známo o vojenských cvičení, letištím, k ohlasu na válku ve Vietnamu a otázku západního Berlína. Byla žádána o to, zda by nebyla ochotna podávat Američanům zprávy přes matku, která by mohla do Z. Berlína přijet. Když vysvětlila, že je to nemožné, byla požádána, zda by sama mohla podávat zprávy a čl.občanech a cizincích, kteří navštíví západní Berlín.

Dále Američané měli zájem o osoby, které pracují s bezpečností a zda jde o komunisty formální nebo ideové.

Po skončení výslechu u Američanů byla správou tábora předána k výsledkům Angličanům. Jími byla vyslýchána po dobu 2 dnů v jejich úřadovně poblíže OLYMPIA - Stadionu. Vyslýchajícími byla muž a žena. Vytěžování bylo zaměřené k otázkám vojenského charakteru, kde však její znalosti byly minimální a proto se pozornost vyšetřujících zaměřila na znalosti jmenované z oblasti výstavby vojenských nemocnic a léčeben v obvodu Karlovy Vary. Dále byla dotazována na pacienty z těchto léčeben a od jakých druhů zbraní jsou.

Navrátil Krigor, bytem Karlovy Vary:

V září 1968 společně s kamarády ilegálně překročil státní hranici do NSR v prostoru Hranic. Do ČSSR se vrátil v měsíci říjnu 1968. Po překročení státní hranice se přihlásili na blíže nezjištěné stanici GP. Zde jim byly prohlédnuty doklady, fotografování a daktyloskopování. Odtud byli odvezeni na nadřízené velitelství do Hofu, kde byli vyslýcháni orgány v civilním obleku. Výslech byl zaměřen především k věcem vojenského charakteru a to místo zaměření, druh zbraní, platy vojáků, jména velitelů a pod. Dále byli vytěžováni k situaci v ČSSR po 21.8.1968 zejména k místům pobytu vojsk Varšavské smlouvy, zvláště k vojskům SSSR, druhům tanků a jiné technice. Konkrétní zájem byl o prostor Kadaň u Karlových Varů. Zde šlo se vší pravděpodobností o zpravodajskou službu NSR s ohledem na to, že odtud byli předáni americké zpravodajské službě v Hofu, která je nejprve ubytovala ve svém středisku - větší vile, / místo nebylo přesně ustanoveno / odkud k vlastním výslechům byli převezeni do úřadovny v Norimberku. Jde o vilu s vchodem přímo z chodníku a auta parkují na ulici. Výsledky byly v podstatě shodné jako u orgánů NSR, ale podrobněji zaměřeny k náladě čsl.občanů, sov. vojskům a SSSR vůbec. Výslech byl zaměřen rovněž k tomu, zda u příležitosti oslav 50. výročí vzniku naší republiky se bude lid v ČSSR proti vládě bouřit. Vyslýchající tuto otázku doplnil vlastní úvahou, že by toto bylo velmi důležité.

Odtud byli všichni převezeni do tábora Zindorf, kde již nebyly prováděny žádné výsledky,

S v o b o d a Otakar, bytem Františkovy Lázně, t.č. SNV Plzeň - Bory.

Jmenovaný se třemi společníky překročili dne 21.11.1968 čsl.státní hranice. Do ČSSR se navrátil dne 27.11.1968.

Při přechodu hranic byla skupina mimo S v o b o d y zadržena příslušníky PS útvaru a S v o b o d o v i se útěk do NSR podařil. Po přechodu hranic byl na úřadovně GP ve Waldsassen fotografován a daktyloskopován a sepsán s ním protokol. Odtud byl převezn do Marktredwitz, kde byl vyslýchán ve dvoupatrové vile s označením GP. Zde byl dotazován ke svému bydlišti, kudy přešel státní hranici, zda zná příslušníky SNB, agenturu MV, důstojníky ČSLA a k vojskům Varšavské smlouvy. Hlavní důraz byl kladen kudy odešel z ČSSR a dle mapy musel vše upřesnit. Po výsledku byl převezen WSA st.přisl., do Norimberka, kde byl v nějaké vile vyslýchán mužem v civilním oděvu k otázkám, které byly v souladu s předchozími. Na závěr rozhovoru mu vyslýchající řekl, že bude po příchodu do tábora Zirndorf navštíven jeho kolegou. Asi v průběhu 3 dnů za ním skutečně do tábora přišli 2 muži se vsí pravděpodobností přisl. americké zprav. služby a odvezli S v o b o d u asi 30 km za Zirndorf, kde na nefrekventované silnici ho vytěžovali a přemlouvali ke spolupráci. S v o b o d a na ní údajně nepřistoupil a to i za cenu, že byl na něj činěn jistý nátlak. Druhý den byl volán k veliteli tábora / jméno neznal/, který měl na něho dotaz, jak záležitost dopadla. Když mu sdělil, že se nedomluvili, velitel tábora mu předestřel, aby vše ještě jednou zvážil. K jiným jednáním údajně nedošlo a S v o b o d a se vrátil zpět do vlasti.

V á l e k Rostislav, bytem Tachov:

Jmenovaný přešel dne 6.9.1968 ilegálně do NSR v prostoru Slatiny ve společnosti jistého O r a v c e. Do ČSSR se vrátil dne 16.12.1968 přes OPK Cheb.

Po přechodu do NSR byli vyslýcháni příslušníky GP v Marktredwitz, zřejmě v úřadovně této složky. Zde byli daktyloskopováni, sejmuty jim otisky prstů a vyslýcháni. Mimo běžných otázek k osobním datům, bydlišti a pod. byly otázky zaměřeny na pobyt sovětských vojsk v ČSSR a speciálně byli dotazováni k pracovišti t.j. na národní podnik Uranové doly Zadní Chodov. Vyslýchající zajímalo, kolik zaměstnanců na dolech pracuje, výtěžnost a jakost rudy, kam a jakými prostředky je přepravována. Dále projevíli zájem o to, zda postranní štoly dolů nevedou

na území NSR. Mimo to V á l k o v í byla předložena fotografie šachty DYLEN, dle jeho vyjádření asi týden stará, na které měl upřesnit všechny budovy, popsat jejich účel a na závěr jim byl nabídnut politický asyl. Ten však po celou dobu pobytu v NSR nedostal. Po výsledku byli převezeni dvěma muži se vši pravděpodobností Američany v civilním oděvu autem do Norimberku. Byli dopraveni do jedné vily uprostřed města, kde byli vyslýcháni dalším mužem v civilním oděvu. Uvedený muž se jich dotazoval na přibližně stejné otázky jako muž u GP. Mimo jiného zde na velké mapě upřesnovali místo přechodu na čsl.státních hranicích. Ještě tentýž den byli předáni do tábora Zirndorf. Později již neprošli žádným výslechem.

Č e i c h a n Petr, bytem Stará Voda t.č. nezvěstný.

V červenci 1968 přešel ilegálně do Rakouska v prostoru Dolní Dvořiště, na základě obav, že bude trestně stíhán pro výtržnictví. Do ČSSR se vrátil dne 14.9.1968.

V Rakousku se přihlásil na policejní stanici, kde byl fotografován a daktyloskopován. Současně byl i vyslýchán k otázkám týkající se jeho vojenské přesenní služby. V tomto směru byl pak ještě vyslýchán orgány nezjištěné zpravodajské služby v Linzi a dále v táboře Treiskirchenu u Vídně. Výslech byl zaměřen podrobně ke skladištím PHM, vojenské technice, jménům a hodnostem důstojníků. Zájem byl rovněž projeven o raketové základny. Dle požadavků nakreslil vyslýchajícím plánky budov a skladišť vojenských objektů, kde byl služebně zařazen.

JUDr. V e l á n Ladislav, z Karlových Varů:

Dne 23.12.1968 se V e l á n Ladislav vrátil do ČSSR. K ověření dosud získaných poznatků z jeho pobytu v zahraničí bude provedeno jeho vytěžení.

Provedeným vytěžením jeho manželky, která za ním byla v měsíci září 1968 legálně na návštěvě bylo zjištěno, že hned při příjezdu do Rakouska v roce 1966 byl její manžel převezzen z Rakouska letadlem do Frankfurtu./M. a ubytován v nějaké neznámé vile Američanů. Adresa nebyla zjištěna. Zde byl držen údajně v izolaci 6 dnů a vyslýchán orgány americké zpravodajské služby.

Zájem vyslychajících orgánů byl především zaměřen na strukturu a složení MV, konkrétně k práci v odvětví špionáže a kontrašpionáže. Tyto otázky mu byly údajně dávány z důvodů, že byl podezříván ze spolupráce s čsl. bezpečnostními orgány. Po výslechu měl být převezen do tábora Zirndorf, kde byl vyslychán orgány NSR ke stejným otázkám a bylo na něho naléháno, aby se přiznal. Všechny okolnosti v případě již dříve zjištěné nasvědčují, že vytěžován byl. ale se vší pravděpodobností sdělení jeho manželky nebude úplné a zcela věrohodné.

S c h n a i d e r Helmuth, bytem Karlovy Vary :

Uprchl ilegálně z ČSSR v září 1968 přes obec Dyleň do NSR. Vrátil se zpět do ČSSR dne 4.10.1968.

Na nejbližší policejní stanici v NSR byl vyslychán neznámým USA státním příslušníkem, který se dotazoval na vojenské objekty v Karlových Varech - Dvorech. Měl zejména zájem, zda jsou tyto objekty obsazeny sovětskými vojsky a kdy a kde on sám v ČSLA sloužil. Druhý den byl odvezen do tábora Zirndorf, kde byl ubytován po 2 dny. Na přímluvu nezjištěného Američana byl pak údajně jako Němec přemístěn do přesídleneckého tábora Norimberk, Kolwintzstrasse. Zde byl dotazován již jen k jeho osobním věcem, jako zda chce v NSR žít natrvalo a podobně. Jinak během pobytu v NSR neměl být dle jeho výpovědi více vyslychán.

N o v ý Stanislav, bytem Chodov:

Legálně vycestoval dne 11.9.1968 do Maďarska, Bulharské lidové republiky a Jugoslavie, odkud ilegálně přešel do Rakouska a později do NSR. Vrátil se dne 9.10.1968.

Vycestoval s úmyslem emigrovat do NSR, kam se dostal dne 15.9.1968. Na rakousko - německých hranicích byl zadržen orgány GP, kterými byl také vyslychán. Jejich zájem byl zaměřen k otázkám týkajících se důvodů útěku, zda byl v ČSSR vězněn a proč z ČSSR utíká. Mimo to orgány GP zajímalo, zda byl voják, kde sloužil, jak dlouho a další podrobnosti. Z hranic byl dopraven do tábora Zirndorf. Nedoznal, že by byl vyslychán za svého pobytu v NSR dalšími orgány.

169
108

J e l í n e k Karel, bytem Železná Rada okres Klatovy :

Uprchl ilegálně ještě se dvěma kamarády dne 2.9.1968 do NSR v prostoru Březovník. Do ČSSR se vrátil dne 4.12.1968.

V NSR v obci Mauth na GP byli všichni daktyloskopováni, fotografováni a dotazováni, zda hodlají v NSR žádat o politický asyl. Jínek byl zaměřen k území ČSSR, kde přešli st. hranicí a důvodů přechodu. Druhý den byli všichni společně vytěžováni neznámým mužem v civilním oděvu k otázkám týkajících se pobytu sovětských vojsk v Plzni a na čsl.státních hranicích. O poznatky na dalších místech naší republiky nejevil zájem. Po provedeném výslechu byli údajně propuštěni a mohli nastoupit do zaměstnání.

Společníci J e l í n k a :

M a x a Vlastimil, nar. 27.7.1944 číšník, bytem Luby 85 okres Klatovy.

Š i l e r Josef, nar. 26.6.1942, učitel ZDŠ, bytem, Klatovy, Vaňkova 239/3, kteří se však vrátili dne 21.12.1968.

Po návratu potvrdili vypověď J e l í n k a s tím, že kromě přísl. GP v Mauth byli ještě vyslýcháni úředníkem v civilu. Tento úředník se výhradně zajímal k pobytu sovětských vojsk na naší západní hranici. Poté byli všichni tři odesláni do místní restaurace s tím, že tam poobědvají. Obědvají tam příslušníci místní USA posádky a jejím velitelem seržantem, že jsou pozváni na oběd. Seržantem a asi 10ti americkými vojáky byli dotazováni ve směru k sovětským vojskům v západních Čechách. Poté jmenovaní dostali zdarma oběd a po krabičce cigaret.

Spolupracovník " KRÍŽ " - po návratu z Rakouska sdělil následující :

Dne 30.10.1968 se šel přihlásit na policejní úřad v 7 okrese ve Vídni, kde byl dotazován, zda hodlá v Rakousku zůstat. Po skončení přihlašovací formalit přišel za ním úředník v civilním oděvu, starý asi 50 let, který během rozhovoru projevil zájem o to, za kým spolupracovník do Rakouska přijel, projevil dále zájem o to, zda vojska SSSR byla v Plzni a zda jsou zde dosud. Chtěl znát i názor veřejnosti na presidenta Ludvíka S v o b o d u a s. Alexandra D u b č e k a. Dále se úředník dotazoval, kde spolupracovník " KRÍŽ " pracuje.

B e š t a Zdeněk, vedoucí odboru školství Klatovy:

Jmenovaný po návratu z NSR sdělil, že při jeho zpáteční cestě dne 5.9.1968 přistoupil k němu na celnici na německé straně neznámý muž v civilním oděvu ve stáří asi 25 let a projevil zájem o to, zda jsou v ČSSR Rusové, kde konkrétně jsou a kam jedou jejich kolony. Měl zájem o to, zda jejich vojenské kolony směřují k západní hranici či opačným směrem.

Z provedeného rozboru problému vyplývá, že čsl.uprchlíci jsou a zřejmě i v budoucnu budou zájmem nepřátelských rozvědek a to nejen s cílem získávání zpráv ze všech oblastí našeho společenského života, ale že budou zřejmě z řad emigrace získávat i svou agenturu k vysazování na území ČSSR. U osob, které odchází do zahraničí ilegálně přes státní hranici je velká pravděpodobnost, že přijdou do styku s rozvědkou a to jak americkou tak i západoněmeckou, případně i jinými rozvědkami. Vycházeje z toho, nabízí se zde možnost těchto skutečností využít pro organizaci práce čsl. kontrarozvědky ve směrech :

- a) Podstavám vhodné agentury nepřátelským rozvědkám.
- b) Předávání rozvědkám dezinformačních zpráv a informací případně i poznatků s cílem rozkladných opatření v řadách naší emigrace pracující proti ČSSR.
- c) Nutnost provádět účinná obranná opatření u osob mající vědomosti o důležitých utajovaných skutečnostech a to zejména v případech, kde hrozí nebezpečí útěku ať již legálně nebo ilegální cestou.
- d) Aktivně pracovat na osobách, které se vrátily z kapitalistické ciziny a je podezření, že byly v zahraničí získány nepřátelskými rozvědkami ke spolupráci.

Pokud jde o nepřátelskou činnost naší emigrace v zahraničí, nebyly získány takové poznatky, které by dovolovaly provést nějaký konkrétnější rozbor o cílech a záměrech jakož i vůbec možnost nějak blíže tyto skutečnosti charakterizovat. Z dostupných poznatků všeobecného charakteru možno situaci v emigraci hodnotit následovně :

Z uvedené statistiky je naprosto zřetelné, že emigrace narostla a to jak kvantitativně, tak i kvalitativně po 21.8.1968.

O kvalitativní změně emigrace svědčí následující srovnání :

Zatímco v roce 1967 emigrovalo celkem 11 osob s vysokoškolským vzděláním a to 7 lékařů, 3 technici a 1 lékárník, činí emigrace této kategorie v roce 1968 :
.....⁸⁴..... osob. Z toho je .....³⁹..... lékařů, ...²⁵..... inženýrů, ...²⁰..... jiných.

U kategorie jiných je číslo přibližné stanovené dle vykonávané funkce před útekem. Přesně nelze vyčíslit s ohledem na to, že není zatím provedena prověrka u všech případů prokázané emigrace.

V roce 1967 emigrovalo 33 osob s dokončeným středoškolským vzděláním.

V roce 1968 je prokázána emigrace u 187 osob, kde s ohledem na zastávanou funkci v zaměstnání před útekem lze předpokládat dokončené středoškolské vzdělání. Přesný stav nelze bez dokončení prověrky uvést.

Část osob, která vyjela do kapitalistické ciziny a nevrátila se, si v zahraničí legalizovala pobyt a to i na více let, v ojedinělých případech i natrvalo a lze předpokládat, že tyto osoby budou do ČSSR v budoucnu dojíždět na návštěvy známých a příbuzných. V ojedinělých případech se tak již děje. Jsou i signály, že i osoby, které si pobyt prodloužily se vrátit nehodlají. Hledají zatím uplatnění.

Menší procento osob, které se zdržují v zahraničí bez řádného povolení uvažuje o návratu do vlasti. Zatím počet vrátivších se osob není veliký, ale lze očekávat, že naroste, jelikož mnohé z nich v zahraničí nenašly takové uplatnění, jaké předpokládaly. Zpravidla se vrací osoby, které do zahraničí odešly ilegálně a nižšího společenského postavení.

Jak je ze získaných poznatků patrné, větší část osob, které v zahraničí emigrovaly buď již Evropu opustily nebo jsou rozhodnuty vyemigrovat dále do zámořských států, především do Kanady, Austrálie, Nového Zélandu a USA. Pokud jde o Evropské země zdržuje se jich zatím nejvíce ve Švýcarsku, NSR, Rakousku a Švédsku.

Dostí často jsou získávány poznatky o stycích našich emigrantů s osobami, které legálně vyjíždí do kapitalistické ciziny a těchto osob i osob z řad VC využívají emigranti k mimopoštovnímu styku s příbuznými a známými žijícími na území ČSSR. Touto cestou se také mnohdy domlouvá odchod dalších osob z ČSSR.

Po 21. 8. 1968 uprchlo i několik osob, které byly angažované v klubu K - 231, někteří se dožadovali umožnění odchodu do zahraničí z obavy, že budou zatčeni příslušníky sovětské bezpečnosti.

Ojedinělé poznatky hovoří o tom, že v zahraničí jsou naši občané přemlouváni k emigraci. Charakteristický pro to je příklad MUDr. Karla M o i n e r a, který po návratu z Rakouska sdělil, že ve Vídni za ním přišel muž ve stáří asi 58 roků, který se představil jako "SEDLÁČEK" a žádal ho, aby společně se svým synem se oddělil od výpravy, že ho nechá přespát u sebe v bytě a vyzýval ho k tomu, aby v Rakousku zůstal. Zdůvodňoval mu to tím, že v Rakousku nebude již soudruhem, ale pánem doktorem.

Zatím však nemáme poznatek, který by svědčil o tom, že tato činnost je organizována rozvědkou nebo nějakým emigrantským centrem. Taktéž nemáme poznatky o nějaké konkrétní nepřátelské činnosti organizované naší emigrací.

Jsou zjištěny i případy, kde není zatím vyjasněno, jak se ve skutečnosti osoby do zahraničí dostaly. Je pravdou, že celá řada osob emigrovala do kapitalistické ciziny ze zemí socialistického tábora přes Jugoslaviu, nevyjasněné jsou zatím i některé proryvy na čsl. státních hranicích. Dále dílčí poznatky svědčí o tom, že v prvních dnech po 21.8.1968 odcházely naši občané do zahraničí i přes OPK bez řádného povolení.

Svědčí o tom případ uprchlíka Vladimíra J í n y, nar. 9.5.1921, který dle jeho vlastního vyjádření vycestoval do kapitalistické ciziny sice na pas, ale bez výjezdní doložky s vědomím pohraničních orgánů. Do zahraničí vyjížděl se svým vlastním vozem a s celou rodinou.

Z dílčích poznatků k jednotlivým emigrantům vyjímám následující :

K osobě :

MUDr. Š n a j b e r k Jaroslav :

V roce 1966 vycestoval legálně do Švédska a výjezdu zneužil k emigraci. Přes Francii se později dostal do NSR, kde má nyní zaměstnání. Za svého pobytu v NSR pak navázal přes jistého VC písemný styk s jistým H a n d l í ř e m, zaměstnancem Výzkumného ústavu vakuové elektrotechniky, jinak nositelem státního tajemství a to i přesto, že se v posledních letech s H a n d l í ř e m nestýkal a jejich vzájemný vztah nebyl nijak důvěrný. Nabízel mu další písemný styk a později i dary, které nabízel zaslat přes dalšího VC. V květnu tohoto roku byl H a n d l í ř také 2 VC navštíven. Uvedení mu dopručili dopis od Š n a j b e r k a. Obsah byl zcela běžného obsahu a nebyl shledán žádný důvod k tomu, proč by tento dopis nemohl být poslán normální poštou. Sám H a n d l í ř přičítá zájem se strany MUDr. Š n a j b e r k a o svou osobu právě svému

173
112

zaměstnání.

W i l d J i ř í, sochař z Chebu:

Vycestoval do NSR v srpnových událostech letošního roku, kde si údajně prodloužil pobyt.

Vytěžením spolupracovníka "URBANA" byl získán poznatek, že byl v době od 11.9.1968 do 8.10.1968 na návštěvě v Mnichově. Zde se mu při pobytu představil jmenovaný W i l d, který v té době byl ubytován v pensionu SCHMIDT, Schillerstrasse č.35. Spolupracovníkovi během rozhovoru sdělil, že má možnost vysídlení do Kanady nebo do Austrálie. Současně mu donesl dopis od docenta K r a j i n y, který mu údajně pomáhal najít zaměstnání. Dále uváděl, že je ve styku s hrabětem Thun H o h e n s t e i n e m, kterého také se spolupracovníkem "URBANEM" seznámil. H o h e n s t e i n společně s W i l d e m zavedl našeho spolupracovníka do budovy na Bayernstrasse 51, kde ho seznámil se 2 muži, o kterých mu řekli, že jsou to redaktori Deutsche Welle a o jednom z těchto mužů říkal, že byl v době příchodu sovětských vojsk do ČSSR na černo v Praze a že údajně vezl z NSR nějaké zprávy a zajišťoval spojení. Uvedený redaktor také říkal spol. "URBANOVÍ", že pojedou v nejbližších dnech s generálem J e ž k e m do Říma, kde mají nějakou práci a že by s nimi mohl spolupracovník do Říma jet.

M r á z e k Zdeněk, z Tachova:

Odešel legálně do NSR začátkem září 1968. Dle získaných poznatků se silně angažoval po 21.8.1968 v činnosti proti vojskům Varšavské smlouvy. Údajně působil v Plzni, kde organizoval různé podpisové akce, rezoluce a podobně. Byl aktivně zapojen ve výkonném výboru mládeže, od kterého dle vyjádření jeho manželky měl před výjezdem do zahraničí dostat doporučení pro orgány OPK, aby byl vpuštěn do zahraničí, protože mu hrozí nebezpečí represe ze strany orgánů NKVD pro jeho agilní činnost v srpnových událostech. Tímto potvrzením se M r á z e k vykazoval i v zahraničí, kde toto potvrzení u něho viděl později v ČSSR zatčený vizový cizinec K a s t e l l i t z, který uvádí, že potvrzení bylo opatřeno kulatým razítkem se lvem

y a bylo v něm uvedeno, že Mrázek je hledán NKVD a že se mu doporučuje uprchnout. V ČSSR Mrázek zanechal rodinu, kterou chtěl rovněž dopravit později do NSR.

VC Kastelitz k tomuto vypověděl, že se na něho Mrázek obrátil s požadavkem, zda by mu při příležitosti jeho cesty do ČSSR nepřivezl i jeho /MRÁZKOVU/ rodinu do NSR. Kastelitz pomoc přislíbil a na základě toho mu bylo také za pomoci vedoucího ČK v Schirndingu Deckierta, vedoucího vizového oddělení v Schirndingu Händlera nebo Hödlera a předsedy železniční stanice v Schirndingu urychleně vyřízeno povolení k cestě do ČSSR.

n

Kastelitz skutečně také dne 5.9.1968 vyhledal v bytě v Tachově manželku Mrázka a dohodl se s ní o tom, aby si zabalila potřebné věci, že se sejdou téhož dne v 18-19 hodin na nádraží v Chebu. Zde se také dle dohody sešli. Jelikož však doklady pro manželku měl údajně Mrázek u sebe v NSR, obrátil se Kastelitz na sestru ČK z nádraží v Chebu, informoval sestru o případu Mrázkově a požádal jí, aby informovala vedoucího ČK v Schirndingu Deckierta, že Mrázková i děti jsou již v Chebu. Jmenovaná tam měla volat skutečně, a to prostřednictvím nejmenovaného celního orgánu z Chebu. K odjezdu manželky Mrázka nedošlo v důsledku toho, že Kastelitz byl bezpečnostními orgány zatčen pro jinou trestnou činnost.

Dále byla získána zpráva, že dne 5.10.1968 byla Mrázková navštívena dalším VC, údajně již zmíněným vedoucím ČK v Schirndingu, který měl před ní projeviti obavu, že se do zahraničí nedostane, varoval jí, aby do zahraničí neodcházela ilegálně a v případě, že by se do zahraničí nedostala, že by byli raději /neuvědli kdo/, kdyby se Mrázek vrátil zpět do ČSSR.

K osobě uprchlíka Soukupa Jaroslava :

Agenturní cestou byly získány poznatky, že Soukup je v zahraničí ve styku s bývalým tajemníkem nár. soc. strany v Lokti. - Kašparem, který má pracovat ve Svobodné Evropě. Kašpar měl Soukupa v době jeho pobytu v táboře podporovat penězi,

zaměstnal ho údajně sbíráním sportovních zpráv a nakonec mu pomohl ven z tábora.

V letošním roce měl navštívit S o u k u p a v NSR jeho otec, který společně se synem vyhledal i K a š p a r a. K a š p a r se údajně otce S o u k u p a vyptával na poměry v Lokti o nichž byl velmi dobře informován. Měl také velmi dobré informace o poměrech v ČSSR po vstupu vojsk Varšavské smlouvy. Sam prohlásil, že toho ví o ČSSR více, než-li ti, kteří na území ČSSR žijí.

Z vytěžení spolupracovníka "MIRKA" :

Mimo jiné uvádí, že při pobytu v Mnichově přišel za ním česky hovořící muž, který se představil jako V a č k á ř. Sdělil, že pracuje jako redaktor Svobodné Evropy a nabídl se, kdyby spolupracovník něco potřeboval, že se může na něho obrátit, případně že se může obrátit na jeho nadřízeného jistého D r e k l e r a přímo v budově Svobodné Evropy. Prohlašoval, že měl interview s Ivanem S v í t á k e m, který odcestoval do USA, kde přednáší na universitě.

S přihlédnutím k tomu, že problém emigrace do současných rozměrů narostl ve skutečnosti v posledních několika měsících, nemáme zatím k dispozici poznatky takového druhu z nichž by bylo možno provádět nejen dokonalejší rozbor, ale ani určit správná opatření. S přihlédnutím k počtu uprchlíků i jejich společenskému rozvrstvení a v řadě případů i k politickému zaměření jednotlivých osob i předpokládanému růstu emigrace, jevíla by se nutnost provést v nejkratší době následující opatření :

- a./ Provést z celostátního hlediska z dosud získaných poznatků řádnou analýzu a dát na jednotlivé součásti alespoň základní přehled o zjištěné činnosti emigrace a to :
  - 1./ Která emigrantská centra v současné době v zahraničí existují a jakou činnost proti ČSSR vyvíjejí a to ať již fakticky zjištěnou nebo předpokládanou.
  - 2./ Místa, kde mají jednotlivá centra úřadovny, pokud možno personální obsazení, operační prostor v zahraničí.
  - 3./ Politickou platformu jednotlivých center.

4./ Konkretizaci úkolů pro jednotlivé součásti dle jejich možností.

Prozatímní vlastní opatření :

- a) Dokončit urychleně prověrku tak, aby operativní součásti měly k dispozici základní přehled o osobách zdržujících se mimo území ČSSR a to zejména s ohledem na nutnost provedení opatření v případech, kde je podezření z vyzrazení utajovaných skutečností.
- b) Získat přehled o současném pobytu případně koncentrací osob z řad bývalých členů klubu K - 231, KAMU a některých dalších osob, kde se nechá očekávat jejich aktivní činnost proti republice a i z území protivníka.
- c) Urychleně získávat vhodnou agenturu k dočasnému případně i trvalému pobytu do míst s větší koncentrací zájmových osob a uprchlických táborů.
- d) Zabraňovat emigraci osob, kde hrozí nebezpečí vyzrazení utajovaných skutečností.
- e) Využívat stávajícího agenturního sestavu k případně vhodného aktivu ke kontaktům na uprchlíky, zejména ty, kde je předpoklad získat od nich poznatky o nepřátelské činnosti emigrace, případně jejich záměrech.

Kádrová situace :

Plánovaný stav oddělení je 9 orgánů a náčelník.

Skutečný stav na oddělení byl v průběhu celého roku 1968 ve skutečnosti nižší nejméně o 2 pracovníky. V prvním pololetí 2 org. dokončovali odbornou školu a jeden orgán byl dán na výpomoc na KOPV. V druhém pololetí nastoupil do školy další orgán a jeden orgán pracuje jako výpomoc nadále na KOPV.

Jinak v průběhu roku nedošlo k žádné změně v kádrovém obsazení oddělení. Věkový průměr u orgánů na oddělení včetně náčelníka je 41 roků. Nad 50 let jsou : 3 orgánů, nad 40 let - 2 orgáni, nad 30 let 3 orgáni, a do 30 let 2 orgáni.

Kvalifikační požadavky mají orgánové na oddělení splněny. V některých případech splňují řádně v některých s ohledem na věk náhradně. U dvou mladých soudruhů je předpoklad vysokoškolského studia.

Polednový vývoj letošního roku velmi nepříznivě ovlivnil v důsledku soustavných útoků masově sdělovacích prostředků na Bezpečnost a tím i nepříznivě ovlivněného veřejného mínění vůči Bezpečnosti i KSČ práci celého kolektivu. V nemalé míře k tomu napomohl i celkový stav řídicích orgánů na centrále, včetně samotného vedení MV v čele s býv. ministrem MV P a v l e m . Ve skutečnosti nějaká skutečně cílevědomá práce neexistovala. K částečné konsolidaci v práci dochází od druhé poloviny měsíce září, ale s ohledem na celkově vyvolanou psychozu to tak jak v řadách orgánů tak i ve veřejnosti nelze zatím hodnotit situaci jako zcela normální. Stále ještě doznívá celá řada negativních jevů, které na práci bezpečnosti měly nepříznivý dopad v prvním pololetí tohoto roku. Situace ukazuje, že si konsolidace práce vyžádá skutečně delší čas.

Přes všechny negativní jevy, které se v průběhu roku projevovaly lze hodnotit morálně politický stav, kázeň a disciplínu jako dobré. V průběhu celého roku nedošlo na oddělení k poklesku, který by bylo nutno kázeňsky nebo disciplinárně řešit. Nedocházelo ani ke krajním názorovým projevům k politickým otázkám a postoj pracovníků oddělení lze s přihlédnutím k složitosti situace považovat za příkladný. Postoj celého kolektivu jak k problémům zaměření práce tak i plnění jednotlivých úkolů je kladný.

Náčelník 4. oddělení :

mjr. Weinfurter
/ mjr. WEINFURTER /